

Kde psát velká a malá písmena

Zeměpisné názvy

Země a světadíly:

Asie, Evropa, Itálie, Jamajka. U víceslovných názvů píšeme obvykle velké první písmeno: Česká republika, Spojené státy americké, Pobřeží slonoviny

Vodstvo a pohoří:

Sázava, Dunaj, Labe, Špicberky. U víceslovných názvů píšeme obvykle velké první písmeno: Baltské moře, Apeninský poloostrov, Máchovo jezero
Pozor: pokud je jako první obecný název, píšeme malé písmeno a název velký, například: rybník Rožmberk, hora Říp

Města a obce:

kromě předložek píšeme obvykle všechna písmena velká: Praha, Frýdlant nad Ostravicí, Starý Hrozenkov

Ulice a čtvrti:

obecné názvy jako ulice, třída, nábreží píšeme vždy s malým písmenem bez ohledu na pořadí: Národní třída, nábreží Kapitána Jaroše
Pokud název začíná předložkou, píše se předložka i následující slovo s velkým písmenem: ulice U Průhonu, ulice Na Příkopě
Pokud po předložce následuje spojení podstatného a přídavného jména, pak se předložka i přídavné jméno píšou vždy s velkým písmenem, podstatné jméno se v převážné většině píše s malým písmenem: Nad Starou cihelnou, U Panského dvora
Pozor: stanice městské hromadné dopravy začínají vždy velkým písmenem: Náměstí

Slavné stavby:

Pražský hrad (nebo jen Hrad), Bílý dům, Staroměstská radnice, Tančící dům

Hvězdy a souhvězdí

Názvy planet a souhvězdí:

Pokud jsou použity jako hvězdářské termíny, pak se píše s velkým písmenem: zatmění Měsíce, magnetické pole Země v ostatních případech malé písmeno: vyšel měsíc, slunce pálí Jupiter, souhvězdí Velká medvědice, Mléčná dráha

Znamení zvěrokruhu:

Blíženec, Panna

Obrazná pojmenování s malým:

jitřenka, večernice (názvy Venuše)

Jména, rody, skupiny

Rodná jména, přezdívky:

Petr Dvořák, Eva Malá-Nováková, přezdívka Váleček, pes Dášenska

Rodiny a rody:

Matuškoví, Habsburkové

Příslušníci národů:

Francouz, Evropané, Cikáni jako národnost)

Pozor! Příslušníci antropolo gických a ostatních skupin s malým: běloch, indián, lidovec, slávista.

Mytologické a pohádkové postavy:

čert Omnimor, Šípková Růženka, Afrodita, Bůh

Instituce, organizace, orgány, školy

Parlament České republiky, Národní knihovna, Gymnázium Matyáše Lercha, Policie České republiky, Magistrát města Ostravy, Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Divadlo Komedie

Pozor! obecné nebo neúplné názvy s malým písmenem: ministerstvo vnitra, policie

Názvy originálních produktů, značek:

auto Škoda, krém Dermacol, jogurt Danone, jablko Rubín, Ryzlink
rýnský, Hořické trubičky

Pozor! v obecném významu píšeme písmeno malé: kouří
malborky, chodí v adidaskách

Názvy oficiálních dokumentů, novin, knih

časopis Květy, Mladá fronta Dnes, Zlatá bula sicilská, Ústava
České republiky, Bible

Svátky, události

Štědrý den, Velikonoční pondělí, Pražské povstání
Vánoce a Velikonoce se na začátku píší s velkým V, ve spojení
vánoční/ velikonoční svátky je malé písmeno.

Pozor! Války a události, které vnímáme spíše negativně, píšeme s
malým: druhá světová válka, únor 1948

Kdy se píšou malá písmena...

dny, měsíce:

pátek, prosinec

měny:

koruna, euro

označení jazyků:

český jazyk, italština, novořečtina

názvy živočišných a rostlinných druhů:

chrpa luční, medvěd hnědý

Co je správně

PERMANENTKA / PERNAMENTKA

Ačkoliv se často vyslovuje s -n na začátku, správný tvar slova

označujícího trvalý dlouhodobý stav je nejdříve s -m- a následně -n-. Rozdali nám permanentky na vlak.

STANDARDNÍ / STANDARTNÍ

Slovo označující běžný nebo obvyklý způsob se píše s -d na konci. Mám zájem o standardní ubytování.

BIZARNÍ / BIZARDNÍ

Slovo označující zvláštní až výstřední věc či událost pochází z francouzského bizzare. Správný tvar je tedy bizarní bez -d-. To byl bizarní zážitek!

VÝJIMEČNÝ / VYJÍMEČNÝ

Je to jedna z nejčastějších chyb a chyták zároveň. I když se odvozuje od slova vyjímat se, má přesně opačný pravopis. Tedy první tvrdé dlouhé Y, druhé měkké krátké I. Měla výjimečný talent.

BYCHOM / BYSME

Sloveso být má v podmiňovacím způsobu v první osobě množného čísla jediný možný tvar bychom. Ostatní podmiňovací tvary píšeme vždy dohromady byste, bych. Nikdy ne by jste, by jsem. Proč bychom to neměli dělat? Vy byste zasloužili.

MNĚ / MĚ

Mě používáme ve 2. a 4. pádě, mně ve 3. a 6. pádě. Pomůže říct si ve větě místo mě tě a místo mně tobě. Mě se to netýká.

BADMINTON / BEDMINTON

I když tenhle sport vyslovujeme jinak, správný tvar je ten první. Zamluvil jsem kurt na badminton.

DATA / DATUMY

Datum se skloňuje podle vzoru město. Koncovka -um se používá pouze v jednotném čísle v 1., 4. a 5. pádě. Přesná data jsem nenašel.

DCEŘINÁ / DCEŘINNÁ

V tomto případě píšeme vždy jen jedno -n-. V roce 2016 založili dceřinou společnost.

DOMNĚLÝ / DOMĚLÝ

Slovo označuje stav, který se jeví jako pravdivý, ale ve skutečnosti není. V tomto případě pomůže infinitiv slovesa domnívat se, tedy -mn-. To také použijeme v přídavném jménu. Domnělý násilník dostal výprask.

KEDLUBEN / KEDLUBNA

Obě varianty jsou správné a spisovné. Podobně je na tom také brambor (mužský rod) a brambora (ženský rod). Do těsta přidejte nastrouhanou kedlubnu. Olupej ještě jeden brambor.

LEPICÍ / LEPÍCÍ

Tato dvě slova odlišuje použití. Lepicí s krátkým -i- uprostřed užíváme při označení vlastnosti, dlouhým -í- označujeme trvající děj. Podobně je na tom například balicí/balící nebo hasící/hasící. Lepicí pásky nemáme. Do lepícího se těsta přidejte mouku.

PYŽAMO / PIŽAMO

Slovo pochází z anglického výrazu pyjamas. Tedy píšeme vždy tvrdé -y-. Vezmi si čisté pyžamo.

PODPATKY / PODPADTKY

I když často vyslovujeme s -dna konci, správný tvar se odvozuje od předložky pod a slova pata. Chtěla bych střevíce s vysokými podpatky.

SHLÉDNOUT / ZHLÉDNOUT

Když se na něco díváme shora, dáme -s-. Pokud něco spatříme, píšeme -z-. Shlédl na nás z tribuny. Už jsme zhlédli dva filmy.

STRÁVIT / ZTRÁVIT

Přípustný je pouze tvar se -s-. Ztrávit je špatně. Strávil se mnou dva dny. Nedokážu strávit tolik jídla.

DOVÉST / DOVÉZT

Užívají se oba tvary, ale každý má jiný význam. Dovést se odvozuje od slovesa vést, vodit (převést, přivést...). Dovézt patří k vézt, vozit (navézt, přivézt...). Měla bys ho přivést k rozumu. Zbytek věcí musíme dovézt autem.

VINEN / VINNEN

V mužském rodě se píše uprostřed slova jen jedno -n-. Ale pozor, v ženském a středním rodě jsou zachována dvě -nn-. Podle soudu je zloděj vinen. Naše dítě není vinno.

TIP / TYP

Často se zaměňují, ale odlišují je významy. Když někomu něco doporučujeme, odhadujeme, používáme měkké -i-, typ přiřazujeme ke skupině lidí, věcí nebo zvířat, které mají určité vlastnosti. Dej mi tip na vítěze! Tahle dívka není můj typ.

TCHYNĚ / TCHÝNĚ

Matku manžela či manželky vždy pište s krátkým tvrdým y. Přijede k nám tchán s tchyní.

VIZ / VIZ.

Ačkoli se mnohým zdá, že je to zkratka, není tomu tak. Jde o rozkazovací způsob slovesa. Viz je vždy bez tečky. Další informace viz strana 56.

CENÍK / CENNÍK

I když píšeme cenný, na ceník to nemá vliv. Ten vždy jen s jedním -n-. Přepsali jsme ceník.

HOLD / HOLT

Rozdíl je ve smyslu slova. Hold je pocta, holt prosté konstatování. Vzdali mu hold třemi výstřely. Holt se nedá nic dělat.